

- громада стає привабливою для підприємців, туристів і гостей. Кам'янка-Бузька територіальна громада підсилює свої функції торговельного, послугового і культурного центру регіону.

ГІЛЬ Т. В. , ВЛАХ М. Р.

Львівський національний університет імені Івана Франка

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА В АРГЕНТИНІ: ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ

Українську міграцію до Аргентини поділяють на п'ять хвиль. Перша хвиля тривала з 1897 до 1914 рр. Тоді приблизно 10-14 тис. українців покинули свої етнічні землі. Друга хвиля — з 1922 до 1939 рр., приблизно 50-95 тис. осіб. Третя хвиля — з 1946 до 1951 рр., приблизно 5-6 тис. осіб. Четверта хвиля — з 1993 до 2000 рр., приблизно 7 тис. осіб. Деякі експерти виділяють й п'яту хвилю, яка почалась з 2014 р.

Головна причина міграції українців в Аргентину - аграрне перенаселення західної України, та економічне зубожіння населення. На зламі XIX та XX ст. іммігранти, зокрема українці, прямували до Аргентини, у якій було ліберальне в'їзне законодавство. Ця малонаселена країна потребувала працівників на будівництві, сезонних сільськогосподарських роботах, м'ясобійнях. Імміграція спричинила в Аргентині кардинальні зміни кількості населення: від 1,1 млн у 1857 р. до 2 млн у 1869 р. та майже 8 млн у 1914 р. До 30 % населення Аргентини були мігрантами.

Роком першого прибуття українців в Аргентину вважають 1897 р. Тоді група переселенців прибула в околиці Апостолеса (провінція Місьйонес).

Адаптація відбувалась не зовсім успішно. Виявилось, що поселенці, які прибували і оселялися більшими групами, адаптувалися швидше. Бували випадки, коли сезонні заробітчани поверталися, позаяк були недостатньо кваліфікованими, щоб знайти працю.

У 1898–1902 рр. українці в Галичині продавали свої земельні ділянки і цілими сім'ями – з дорослими, дітьми і навіть зі старими – кинулися селитися в околицях Апостолеса, Азари і Сан Хосе. Вони привезли з собою сільськогосподарські знаряддя, ікони, розібрані вози. Найпопулярнішими місцями поселення українців були Буенос-Айрес та Місьйонес. Місьйонес став найбільшим українським центром Аргентини. Ярослав Карп'як, священник в Місьйонесі, подає на 1910 р. число «понад 1 тис. сімей» з колоній Апостолес, Сан Хосе і Азара. Цей показник підтверджується переписом населення, який проводили отці-василіяни з Прудентополіса (штат Парана, що в Бразилії).

Оскільки захід України в той час перебував у складі Польщі, еміграція з цієї країни була найчисельнішим міжвоєнним рухом західних українців. Польський уряд до певної міри впливав на цю еміграцію, наприклад, підписуючи угоди з іншими державами. Аргентина посіла перше місце серед країн американського континенту за кількістю емігрантів з Польщі. Ця еміграція була значною через свою спонтанність, адже багатьох приваблювало те, що «в республіці вже оселилися голови родин». Еміграційні документи Центрального статистичного офісу Польщі свідчать, що у 1927–1938 рр. Аргентина була другою за популярністю чужоземною країною (після Канади) для таких меншин з Польщі, як греко-католики та православні (більшість із яких були українцями).

З огляду на те, що греко-католики в Польщі були майже винятково українцями, й на те, що більшість православних походили з Волині та Полісся, цілком можливо, що українців було 40 тис. з-поміж 45,1 тис. греко-католиків і православних емігрантів з Польщі в 1927–1938 рр. Відсоток неповернення в цій групі іммігрантів був надзвичайно високий. Рееміграція з Польщі становила тільки 14 % – найнижчий показник серед великих груп іммігрантів в Аргентині в 1920–1939 рр. Головними етнічними землями, звідки походили українці-іммігранти, були Галичина, Волинь, Східна Україна та Буковина.

Більшість українців працювали на сезонних роботах та м'ясобійнях, а також в інших секторах економіки. Українці становили 75 % працівників нафтової промисловості в 1940-х рр. у місті Комодоро-Рівадавія (провінція Чубут).

Третя хвиля української імміграції до Аргентини по Другій Світовій війні була меншою, ніж дві попередні. Приблизно 6 тис. українців переселилися до Аргентини з таборів для переміщених осіб в 1946–1950 рр. Це дуже незначна цифра, порівняно з довоєнною українською імміграцією, яка була в десять разів більшою. Вона становила мізерну частку (1,3 %) від 463,5 тис. осіб переважно італійського й іспанського походження, котрі прибули до Аргентини в 1947–1951 рр. Однак ця імміграція мала істотний вплив на організаційну структуру української громади.

Ця повоєнна група D. P. (англ. *Displaced Persons* – переміщені особи) була найполітизованішою з-поміж трьох українських імміграцій і складалася з біженців, котрі протестували проти советського режиму в Україні й опиралися репатріації як з ідеологічних причин, так і через страх репресій. Ця хвиля була також найнестабільнішою з-поміж трьох: через два десятиліття після приїзду до Аргентини більшість біженців переселилися до інших країн, зокрема до Північної Америки. Реакція на цю імміграцію була теж політичною. Питання колаборанства воєнного періоду й початок Холодної війни збіглися з еміграцією D.P. до Аргентини. Проте слід визнати, що саме ця хвиля стала найбільшою щодо притоку мізків до Аргентини. Більшість мігрантів мали вищу освіту. Вони були мистцями, інженерами, вчителями, агрономами та юристами.

Починаючи з 1993 р., в Аргентину почали прибувати українські емігранти нової – «четвертої» хвилі. До січня 2004 р. еміграція з України відбувалася за спеціальним спрощеним порядком еміграції для країн Східної Європи, відповідно до якого будь-який українець, віком не старше 65 років, за умови подання відповідних документів і проходження співбесід зі співробітниками консульського відділу Посольства Аргентини в Україні, міг отримати візу з правом працевлаштування терміном на один рік. Також виділяють п'яту хвилю, яка почалася з 2014 р., але ми зупинились на перших чотирьох, залишивши останню на наші подальші дослідження.

Головними місцями розселення українців були такі регіони: Буенос-Айрес (50 %), Місьйонес (25 %), Чако (11 %), Мендоса (5 %), Корр'ентес (2 %), Формоса (1,5 %), Ріо-Негро (1,5 %), де заснували великі українські громади. Більшість поселенців були селянами, тому працювали в сільському господарстві, а також в інших сферах (будівництво, транспорт, мануфактура). Територіально українці були пов'язані з родючими землями – Пампою. Завдяки багаторічному досвіду роботи на родючих землях, українці дуже швидко адаптувалися до сільського господарства в новому регіоні. Надалі це зумовило розвиток сільського господарства Аргентини та експорт його продукції.

Унаслідок проведеного дослідження зроблено такі висновки такі:

- формування української діаспори в Аргентині відбувалося п'ятьма часовими хвилями;
- поселенці першої хвилі переважно займалися сільським господарством в регіоні Пампа;
- поселенці другої хвилі були задіяні в ремісничій та промисловій сферах;
- поселенці третьої хвилі були найполітизованіші. Серед них була поширена рееміграція;
- найбільша українська діаспора сформувалася у штаті Місьйонес та в столиці держави – Буенос-Айресі.

ГРИЦЕВИЧ В. С., ЯКУЦЬ Ю.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ГЕОГРАФІЯ СХІДНИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В ШКІЛЬНОМУ КРАЄЗНАВСТВІ